

Innst. O. nr. 13

(2000-2001)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter

Ot.prp. nr. 6 (2000-2001)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Hovedinnholdet i proposisjonen

Forslaget til endringer i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter vil gi grunnlag for en styrking og videreutvikling av den næringsrettede forskningen. Forslaget innebærer at lovens formål vil omfatte forskning rettet mot primærleddet, slik at avgiftsmidler kan anvendes til forskning i hele verdikjeden. Antall medlemmer i styret for fondet, som avgiften går til, utvides fra fem til syv. Lovendringsforslaget medfører at avgiftsgrunnlaget utvides. Maksimalsatsen for avgiften tas ut av loven, og departementet gis myndighet direkte i loven til å fastsette avgiftens størrelse. Det skal etableres en avtale mellom fondsstyret og Norges forskningsråd (NFR) for å sikre jevnlig kontakt om strategiarbeid, koordinering og behandling av søknader til fondet.

Bakgrunn for lovendringsforslaget

Landbruksnæringen bidrar i dag bare i beskjedent grad til å finansiere forskning rettet mot næringens eget behov. Dette skyldes i første rekke en struktur med mange mindre enheter med begrenset egenkapital og lønnsomhet. Det er behov for økt brukerfinansiering av forskning som er spesielt rettet mot jordbruket, og det er ønske om langsiktige finansieringsordninger som sikrer uavhengig forskning på området. Økte forskningsbevilgninger over jordbruksavtalen anses ikke på samme måte å kunne ivareta kravet til langsiktighet og forutsigbarhet. På denne bakgrunn ble det i St.meld. nr. 19 (1999-2000) fremmet forslag om en utvidelse av formål og avgiftsgrunnlag i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter, med sikte på å legge forholdene til rette for økt primærproduksjonsmotivert forskning. En omlegging forutsetter en fordelingsordning som sikrer både næringsmiddelforskningen og forskning

rettet mot primærjordbruket tilfredsstillende rammebetingelser.

Eksempler på andre ordninger som skal sikre næringenes egenfinansiering av forskning, er forskningsavgiften i skogsektoren og innenfor fiskeri- og havbruksnæringen.

Gjeldende ordning

Formålet med lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter er ved avgift å sikre forskning vedrørende visse landbruksprodukter som nyttes til ervervmessig fremstilling av nærings- og nytelsesmidler. I dag kanaliseres en stor del av midlene som innkreves gjennom forskningsavgiften til «Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning», Matforsk. Det ble i 1999 krevd inn i overkant av 41 mill. kroner i forskningsavgift. Bevilgningen fra fondet ble i 1999 fordelt slik at Matforsk fikk 35,9 mill. kroner, og andre prosjekter 4,2 mill. kroner.

Landbruksdepartementet har utarbeidet vedtekter for forvaltningen av fondet. Det fremgår av disse at styret skal disponere midlene i samsvar med lovens formål og at det har en særlig plikt til å kanalisere midler til Matforsk.

Avgiftsplikten omfatter bruk av norskprodusert og importert kjøtt, fleisk, egg, grønnsaker, poteter, frukt og bær til ervervmessig bearbeiding eller fremstilling av nærings- og nytelsesmidler. Importert ferdigvare og halvfabrikata fremstilt av nevnte råvarer, er også avgiftspliktige. Det åpnes for at departementet kan gi bestemmelser om at visse forbrukere, varegrupper eller enkeltprodukter fritas for forskningsavgift, jf. § 5. Dette er gjort i forhold til en rekke importerte varer.

Innkjøpsverdien på råvaren er beregningsgrunnlag for avgiften, som fastsettes som en prosentsats. Avgiftssatsen skal ha et tak på 0,3 pst. av grunnlaget. Når det gjelder importert ferdigvare og halvfabrikata,

skal avgiften beregnes av varens totalverdi. I praksis innebærer dette at prosentsatsen på importert vare fastsettes noe lavere enn for norske varer (0,2 pst.).

Høring

Departementet utarbeidet et høringsnotat med forslag til endringer i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter. Høringsnotatet er lagt fram for næringenes organisasjoner, de største næringsmiddelbedriftene, arbeidstakerorganisasjoner i næringsmiddelindustrien, NFR, forskningsinstitusjoner innen landbruks- og næringsmiddelforskning og departementene.

Høringsinstansene stiller seg i all hovedsak positive til målsettingene med lovendringene og har forståelse for at dette vil måtte innebære en utvidelse av avgiftsgrunnlaget. Det er imidlertid ulike syn på bruken og styringen av forskningsmidlene. Flere av høringsinstansene er kritiske til at avgift innkrevet på importerte produkter, skal kunne benyttes til forskning innenfor primærjordbruket. Mange av høringsinstansene har også merknader til endringsforslaget knyttet til fastsettelse av avgiftssatsen.

Høringsnotatet og høringsuttalelsene følger proposisjonen som uttrykt vedlegg.

Nærmere om lovforslaget

Den foreslåtte utvidelsen av avgiftsgrunnlaget anslås å gi 30-35 mill. kroner i økte avgiftsinntekter. Endringsforslaget innebærer at avgiften vil omfatte alle de viktigste landbruksprodukter som anvendes til nærings- og nytelsesmidler. Midler som kommer inn gjennom en lovpålagt avgift, må forvaltes som offentlige midler. Samtidig vises til St.prp. nr. 1 (1998-1999) der det sies at departementet regner den avgiftsfinansierte forskningen som brukerfinansiering av kollektiv art.

Målene er å legge forholdene til rette for økt primærproduksjonsorientert forskning, styrke næringsrettet forskning knyttet til nærings- og nytelsesmiddelproduksjon i alle ledd fra jord til bord, og sikre trygge varer av god kvalitet. Matforsks virksomhet skal sikres gjennom avgiftsmidlene.

Mange av de varegrupper som i dag er unntatt fra avgiftsplikten, er importerte varer. Begrunnelsen for fritakene var i mange tilfeller at det ikke var norsk forskning på disse produktene, og at de ikke konkurrerte direkte med norske varer. Departementet mener at det bør foretas en vurdering av hvilke varer eller varegrupper som det fortsatt vil være aktuelt å fritta for forskningsavgift. Før endelig vedtak fattes i denne saken, vil berørte næringer bli hørt på vanlig måte. En

har videre kommet til at forskningsavgiften også bør omfatte fôrkorn til ervervsmessig bearbeiding.

Departementet mener maksimalsatsen på 0,3 pst. av verdigrunnlaget og bestemmelsen om at avgiftssatsen fastsettes for tre år om gangen, bør tas ut av loven. Dette vil gi større fleksibilitet med hensyn til fremtidig justering av satsen. Av hensyn til stabile og forutsigbare rammebetingelser anser departementet at det er mest hensiktsmessig at en maksimalsats på 0,3 pst. opprettholdes nå. En eventuell, fremtidig justering av avgiftssatsen skal skje i samråd med næringene. Avgiftssatsen bør videre fastsettes i forskrift for ett år av gangen, og tas opp i forbindelse med de årlige budsjettproposisjonene.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Erling Brandsnes, Gunnar Breimo, Mimmi Bæivi, Karin Kjølmoen, Kjell Opseth og Rita Tveiten, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Terje Knudsen, fra Kristelig Folkeparti, Randi Karlstrøm og Jon Lilletun, fra Høyre, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen, fra Senterpartiet, lederen Morten Lund, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til behandlingen av St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon, der det var enighet om en utvidelse av formål og avgiftsgrunnlag for en forskningsavgift på visse landbruksprodukter. Komiteen forutsetter at forskningen skal sikres både for næringsmidler og for forskning rettet mot primærjordbruket.

Komiteen mener at økte forskningsmidler er med på å legge til rette for økt forskning rettet mot primærproduksjon og for styrket forskning knyttet til nærings- og nytelsesmiddelproduksjon i alle ledd fra jord til bord.

Komiteen mener økt forskning er nødvendig også sett i lys av verdiskapningsprogrammet som skal sikre landbruket økte verdier av sin produksjon, men også fordi det er viktig å sikre trygge matvarer med god kvalitet i alle ledd av verdikjeden. Komiteen merker seg også at virksomheten til Matforsk sikres gjennom avgiftsmidlene.

Komiteen mener det er naturlig at fondsstyret utvides fra fem til sju medlemmer, og at det er viktig å holde god kontakt med Norges forskningsråd.

Komiteen merker seg at departementet i proposisjonen regner ut fra en fortsatt avgiftssats på 0,3 pst. og at det forutsettes at denne satsen skal fortsette. Samtidig er dette tatt ut av loven. Dette kan på et vis virke selvmotsigende. Komiteen forutsetter at satsen fortsatt skal være 0,3 pst.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og råder Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter

I

I lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på visse landbruksprodukter gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på *landbruksprodukter*

§ 1 skal lyde:

Formålet med denne lov er ved avgift å sikre økonomisk grunnlag for forskning *knyttet til* landbruksprodukter som nyttes til ervervsmessig framstilling av nærings- og *nytelsesmidler*.

§ 2 første ledd skal lyde:

Avgiften pålegges forbruk av norskproduserte og importerte *landbruksprodukter, inklusive fôrkorn*, til enhver ervervsmessig bearbeiding eller framstilling av nærings- og nytelsesmidler når *produktene* kjøpes

inn fra produsent, produsentsammenslutning, grossist eller importør eller leveres fra foredlingsbedriftens egen produksjon. Importerte ferdigvarer og halvfabrikata framstilt av forannevnte *produkter* er også avgiftspliktige.

§ 2 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 3 oppheves.

§ 4 skal lyde:

Avgiften går til et fond. Fondet skal ha et styre på 7 medlemmer med varamedlemmer, som oppnevnes av *departementet*. *Departementet* fastsetter nærmere regler for hvordan fondet skal styres.

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet gir nærmere regler om avgiftspliktens inntreden, *avgiftens størrelse*, avgiftens beregning og dens oppkreving, herunder om hvem som plikter å svare avgift, om plikt til å tilbakeholde avgiften i oppgjør med den avgiftspliktige, samt om plikt til å betale renter av avgiftsbeløp som ikke betales i rett tid.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 14. november 2000

Morten Lund

leder

Erling Brandsnes

ordfører

Kjell Opseth

sekretær